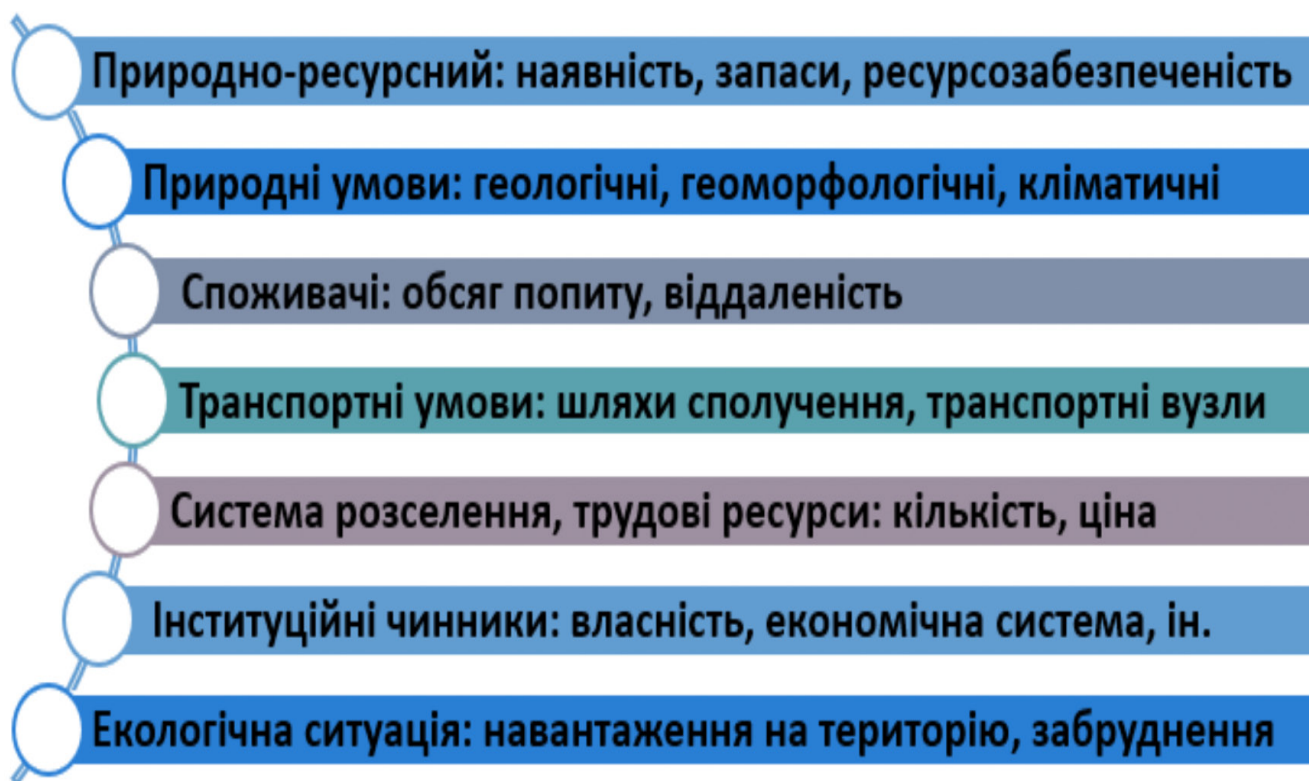

Видобування вугілля, нафти й природного газу в Україні і світі

Видобування паливних мінеральних ресурсів як вид економічної діяльності – це розроблення родовищ вугілля, нафти, природного газу, торфу, горючих сланців та ін. видів викопного палива.

Розташування підприємств, які видобувають мінеральні ресурси, зумовлюють такі чинники:

Пригадайте основні закономірності розміщення родовищ викопного палива: вугілля, нафта, природний газ, торф – осадові породи, пов'язані з чохлами тектонічних платформ або передгірними прогинами.

Просторові закономірності видобування вугілля у світі.

Вугілля поширене на всіх континентах, на шельфі Світового океану і навіть у глибоководних частинах. Найбільші запаси вугілля в Євразії (14 трлн т), Північній і Південній Америці (6,3 трлн т).

Вугілля видобувають у 60 країнах. Зіставте карти географічного атласу з наведеними даними в таблиці щодо запасів та обсягу видобутку вугілля. До першої десятки країн (90 % видобутку) належать економічно розвинені країни і країни, що розвиваються (8 з них розташовані в Північній півкулі). Лідирує Китай.

Запаси вугілля (кам'яного і бурого) в країнах			Видобування вугілля в країнах світу		
країни	% від світових	забезпеченість, роки	місце	країни	млн т
США	25	250	1	Китай	3683
Росія	16	500	2	Індія	765
Китай	11	80	3	США	685
Індія	9	230	4	Індонезія	548
Австралія	8	240	5	Австралія	485
Німеччина	7	300	6	Росія	441
ПАР	5	220	7	ПАР	252
Україна	3,5	410	8	Німеччина	169
Казахстан	3,5	460	9	Польща	122
Польща	2,3	135	10	Казахстан	117

Проаналізуйте склад груп країн-лідерів за запасами й обсягом видобування вугілля.

Зважте: природноресурсний чинник є домінувальним, але не єдиним, що впливає на розвиток вуглевидобутку в країнах. Поміркуйте про місце в цих рейтингах Китаю, Індії, Індонезії.

Головні експортери кам'яного вугілля – Австралія, США, ПАР.

Основні тенденції вуглевидобутку у сучасному світі:

- зменшення обсягів видобування і закриття шахт у високорозвинених країнах (Німеччина, В. Британія);
- згортання видобування вугілля шахтним способом, зростання - кар'єрним;
- зміщення видобувних підприємств у райони з екстремальними природними умовами.

Просторові закономірності видобування вугілля в Україні.

Пригадайте розташування на карті Донецького і Львівсько-Волинського кам'яновугільних басейнів і Придніпровського буровугільного.

Порівняйте площі вугільних басейнів і районів вуглевидобування. Які чинники спричинили, на вашу думку, концентрування вуглевидобутку в невеликих районах?

За обсягом видобування вугілля домінує Дніпропетровська область, коксівного вугілля – Донецька область. Вугілля видобувається у складних гірничо-геологічних умовах шахтним способом: середня глибина розробки 720 м (20 % шахт працюють на горизонтах 1000-1400 м), середня товщина вугільного пласта – 1 м. Майже 96 % шахт понад 20 років працюють без реконструкції, понад 50 % машин і устаткування для видобутку вугілля повністю зношені. Висока собівартість вітчизняного вугілля зумовлює потребу в дотуванні галузі з держбюджету. Відповідно до Енергетичної стратегії України до 2025 р. мають бути закриті усі збиткові вугільні державні шахти. Україна імпортує 10-11 млн т вугілля на рік з інших країн (Росія, США, Казахстан, ПАР).

Просторові закономірності видобування нафти і природного газу.

За картою пригадайте найбільші нафтогазоносні басейни світу, встановіть країни, що мають ці запаси. Порівняйте з групами країн-лідерів за обсягом видобутку (2019 р.).

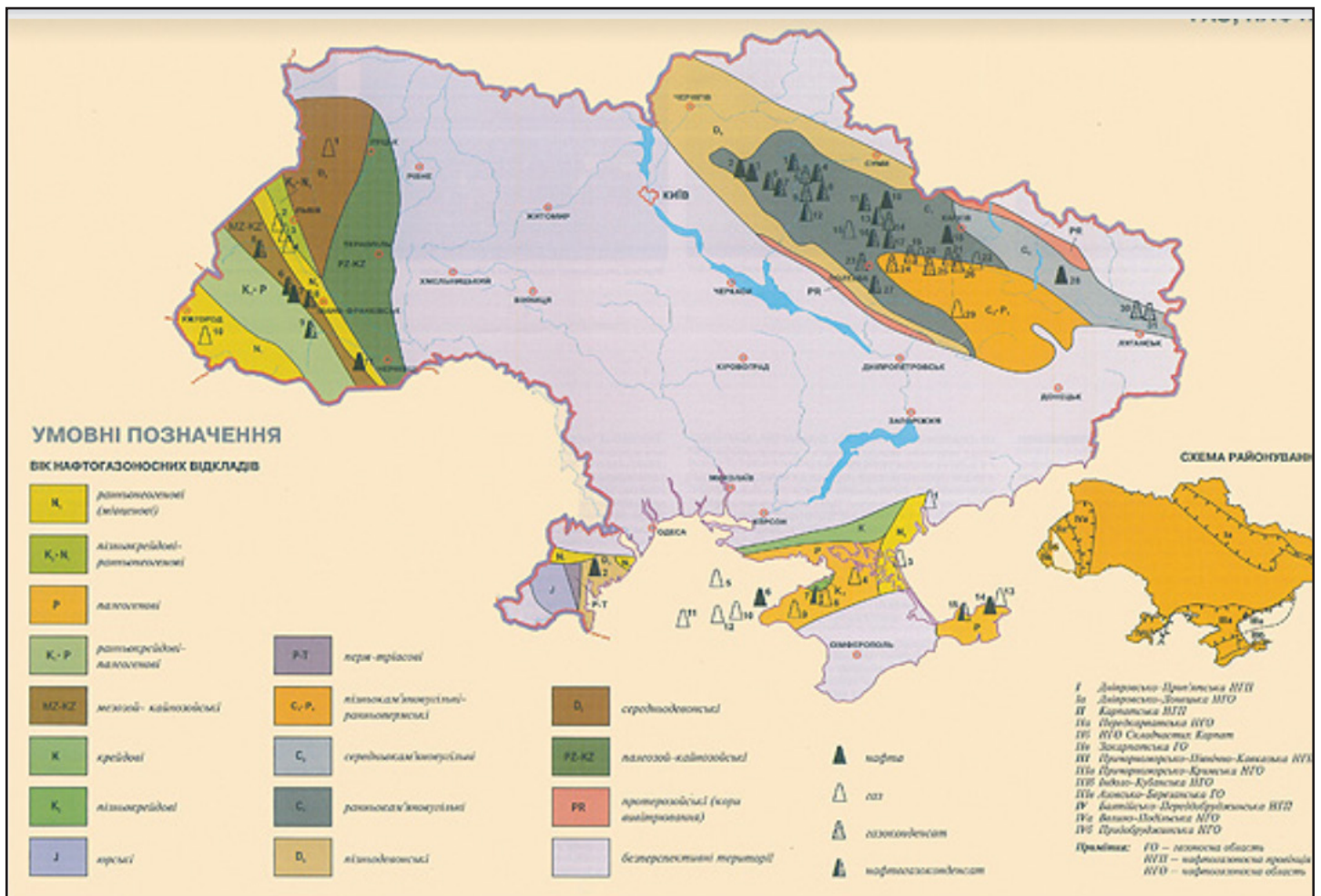
Основні тенденції розвитку нафто- й газовидобування:

- збільшення частки Азійського регіону й країн, що розвиваються;
- зміщення підприємств у райони з екстремальними природними умовами;
- збільшення частки видобутку на шельфі Світового океану.

Видобування нафти			Видобування природного газу		
	країни	млн т		країни	млрд м ³
1	США	748	1	США	921
2	Росія	568	2	Росія	679
3	С. Аравія	556	3	Іран	244
4	Канада	275	4	Катар	178
5	Ірак	234	5	Китай	177
6	Китай	191	6	Канада	173
7	ОАЕ	180	7	Австралія	153
8	Іран	161	8	Норвегія	114
9	Бразилія	151	9	С. Аравія	114
10	Кувейт	144	10	Алжир	86
11	Нігерія	101	11	Малайзія	79
	світ	4484		світ	3989

Географія видобування нафти й природного газу в Україні.

Знайдіть на карті три райони видобування нафти й природного газу в Україні: Дніпровсько-Донецький, Карпатський, Причорноморський. Установіть, з якими тектонічними структурами пов'язані родовища цих корисних копалин.

В Україні не забезпечено потреби споживачів у нафті, природному газі за рахунок власного видобутку. У 2019 р. природного газу видобуто 20,7 млрд м³, імпорт – 14,3 млрд м³ (з ринку Європи); нафти видобуто 2,1 млн т, імпорт становив 790 тис. т (з Азербайджану, США).

Про оцінку реалій та перспектив розвитку паливно-енергетичного комплексу в Україні можна дізнатися за посиланням:

<https://strategy.uifuture.org/ukraine-cherez-5-rokiv-energonezalezhna-kraina.html>